www.manas.edu.kg

КЫРГЫЗ-ТҮРК "МАНАС" УНИВЕРСИТЕТИ
Гуманитардык факультет факультети

Курстун программасы

Курстун коду	Курстун аты (Кыргызча)	Курстун аты (Түркчө)	Семестр	Апталык саат	Кредит	ECTC
KGZ-203	КЫРГЫЗ ТИЛИ ЖАНА АДАБИЯТЫ III	KIRGIZ DILI VE EDEBIYATI III	3	0 + 2	1	2

Курстун деңгээли	Бакалавр
Курстун түрү	Талаптуу
Курстун мугалими	Ниязбек Толобеков
Курстун тили	Кыргызча
Жардамчылар	-
Аудитория	-
Курстун максаты	Мамлекеттик тилдин мүмкүнчүлүктөрүн турмуш-тиричилик, кесиптик чөйрөдө, ар кандай жагдайларда оозеки, жазуу түрүндө кеңири колдоно билүүгө үйрөтүү. Стилдин бардык түрлөрүнө мүнөздүү болгон тилдик каражаттарды бири-биринен айырмалоого, текстти талдоого, кайра түзүүгө, редакциялоого машыктыруу. Расмий жана бейрасмий иш кагаздарын так ажырата билип, аларды керектүү учурда сабаттуу жазганга көнүктүрүү. Илимий эмгектер менен иштегенди, цитаталарды натыйжалуу пайдаланганды, керектүү тексттерди конспектилөөнү үйрөтүү. Адистикке байланышкан терминдердин маанисин терең түшүнүп, аларды орду менен колдонгонго көнүктүрүү. Сөз байлыгын өстүрүү. Кыргыз адабиятынын табиятын өз алдынча түшүнүп, аны азыркы дүйнөлүк адабий баалуулуктар менен салыштырып баалаганга үйрөтүү. Кыргыз адабиятына жаңылык алып келген калемгерлердин өмүрү жана чыгармачылыгы менен тааныштыруу. Алардын үлгүгө тартарлык өрнөктүү адабий тексттерин окуп, терең түшүнүүгө көнүктүрүү. Акын-жазуучулардын адабий мурастарына, чыгармачыл өнөрканасына, адабий процесске сынчыл-эстетикалык талдоо жүргүзгөнгө машыктыруу. Адабияттагы агымдардын өзгөчөлүгүн жана сүрөткердин жеке индивидуалдуу стилин аныктаганды үйрөтүү.

Колдонулуучу адабияттар		
	Колдонулуучу адабияттар	**Адабияттын түрү**
1	1. Орузбаева Б., Турсунов А., Сыдыков Ж., Акматалиев А., Мусаев С., Садыков Т. Азыркы кыргыз тили: Фонетика, Лексикология, лексикография, Фразеология, М 1. орфология, Синтаксис, Стилистика, Текстаануу, Лингпоэтика. – Б.:2009.	Китеп
2	2. Абдулдаев Э., Давлетов С., Иманов А., Турсунов А.. Кыргыз тили. Ф.: Мектеп, 1986.	Китеп
3	3. Үсөналиев С., Иманалиев С. Кыргыз тилинин справочниги: тил илими, лексика, фонетика, морфология, сөз жасоо, орфография, пунктуация, жазуу, синтаксис, байланыштуу кеп. Б.: 2004.	Китеп
4	4. Ч.Айтматовдун «Эрте келген турналар», «Бетме бет», «Саманчынын жолу», Деңиз бойлой жорткон повесттеринин укма дисктери жана ушул чыгармалардын түпнускасы. Китеп диск.	Китеп
5	5. Кулалиева К. Иш кагаздарын жүргүзүү: Окуу куралы. – Оңдолуп, толукталып 2-басылышы. Б.:2016.	Китеп
6	6. Төлөкова Э., Абылкасымова Т., Бейшеева А., Исмаилов А., Ибраева М. Көркөм чыгармалар боюнча окуп түшүнүү жана угуп түшүнүү жыйнагы. Улантуучу топтор үчүн. окуу куралы. Б.:2011.	Китеп
7	7. Кыргыз тилинин жазуу эрежелери: Соңку редакциясы / Кырг. Респ. Президентине караштуу Мамл. тил боюнча улут. комис. Б.: 2013.	Китеп
8	8. Иш кагаздарын мамлекеттик тилде жүргүзүү. /Түз.: А. Исманкулова, Р. Солтобаева. Б.: «Кыргыз энциклопедиясы» башкы ред., 2016.	Китеп
9	9. Кыргыз адабиятынын тарыхы: Фольклористика.I-6том.-Б.: “Шам”, 2004.	Китеп
10	10. Кыргыз адабиятынын тарыхы: XX кылымдын кыргыз адабияты (20-60-жылдар). –Б.:2015.	Китеп
11	11. Мусаев С.,Турдугулов А. Көркөм сөз өнөрү. Б.:1999.	Китеп
12	12. Кыргыз адабияты: Орто мектептин XI кл. үчүн окуу китеби / К. Артыкбаев, К.Асаналиев, С.Байгазиев ж.б. 2-бас. – Б.: 2004.	Китеп
13	13. Ч.Айтматовдун чыгармалар жыйнагы 8 том. Б.: 2017.	Китеп

Колдонулуучу адабияттар		
14	14.Адабият таанууга киришүү. /Түз.: Бегалиев С.Б. К.Тыныстановат. ЫМУ, – Каракол, 2010.	Китеп
15	15. Адабият: Терминдердин түшүндүрмө сөздүгү. Түз.: Ж. Шериев, А. Муратов. Б.: 1994.	Китеп
16	16. Асаналиев К., Кыдырбаева Р. Адабий терминдердин кыргызча кыскача сөздүгү. Ф.: 1963; Кыргыз адабий терминдеринин сөздүгү. Ф.: 1987.	Китеп

Жетишилчү жыйынтыктар	
1	1 Мамлекеттик тилдин мүмкүнчүлүктөрүн турмуш-тиричилик, кесиптик чөйрөдө, ар кандай жагдайларда оозеки, жазуу түрүндө кеңири колдоно билүүгө үйрөнөт. Стилдин бардык түрлөрүнө мүнөздүү болгон тилдик каражаттарды бири-биринен айырмалоого, текстти талдоого, кайра түзүүгө, редакциялоого машыгат. Расмий жана бейрасмий иш кагаздарын так ажырата билип, аларды керектүү учурда сабаттуу жазганга көнүгөт. Илимий эмгектер менен иштегенди, цитаталарды натыйжалуу пайдаланганды, керектүү тексттерди конспектилөөнү үйрөнөт. Адистикке байланышкан терминдердин түпкү маанисин түшүнүп, аларды орду менен колдонгонго көнүгөт. Сөз байлыгын өстүрөт. Кыргыз адабиятынын табиятын өз алдынча түшүнүп, аны азыркы дүйнөлүк адабий баалуулуктар менен салыштырып баалаганга үйрөнөт. Кыргыз адабиятына жаңылык алып келген калемгерлердин өмүрү жана чыгармачылыгы менен таанышат. Алардын үлгүгө тартарлык өрнөктүү адабий тексттерин окуп, терең түшүнүүгө жетишет. Акын-жазуучулардын адабий мурастарына, чыгармачыл өнөрканасына, адабий процесске сынчыл-эстетикалык талдоо жүргүзгөнгө машыгат. Адабияттагы агымдардын өзгөчөлүгүн жана сүрөткердин жеке индивидуалдуу стилин аныктаганды өздөштүрөт.

Курстун планы	
Апта	**Темасы**
1. Апта	Киришүү. Курстун негизги максаты жана милдеттери. Оозеки тил менен жазма тилдин айырмасы. Стилистика. Сүйлөшүү стили. Орфоэпия. Кыргыз орфоэпиясынын негизги эрежелери. Чечендик өнөр.
2. Апта	Кыргызстандагы балдар адабиятынын жаралышы жана калыптанышы. Турар Кожомбердиевдин өмүрү жана чыгармачылык жолу.
3. Апта	Стилистика. Иш кагаздар стили. Расмий жана расмий эмес иш кагаздарынын өзгөчөлүгү.
4. Апта	Көркөм чыгарма. Чы□гыз айтматовдун «Ак кеме» повести (Текст жана менталдык карта менен иштөө).
5. Апта	Иш кагаздары: Маалым кат. Кепилдик каты.
6. Апта	Стиль жана метод жөнүндө түшүнүк. Адабияттагы агымдар. Реализм, натурализм, модернизм, ж.б. Кыргыз поэзиясындагы махабат лирикасынын өзгөчөлүгү. Омор Султановдун өмүрү жана чыгармачылык жолу.
7. Апта	Көркөм чыгарма. Чы□гыз айтматовдун «Ак кеме» повести (Текст жана менталдык карта менен иштөө).
8. Апта	Ара сынак
9. Апта	Стилистика. Илимий стиль. Илимий эмгектин түрлөрү менен таанышуу. Аннотация, пикир, рецензия, макала, адабий портрет, реферат ж.б. (Адистигине жараша).
10. Апта	Көркөм чыгарма. Бексултан Жакиевдин «Жүрөлүчү жүрөк оорутпай» трагикомедиясы (Сахналаштыруу. Текст, тест жана көнүгүүлөр менен иштөө).
11. Апта	Иш кагаздары: Куттуктоо каты. Чакыруу.
12. Апта	Кыргыз адабиятындагы сын жанрынын жаралышы жана калыптанышы. Салижан Жигитовдун өмүрү жана чыгармачылык жолу.
13. Апта	Илимий изилдөөгө киришүүнүн алгачкы этабы. Иштин болжолдуу планын түзүү. Цитаталарды натыйжалуу колдонуу. Аларга шилтеме берүү. Адабияттардын тизмесин түзүүнүн тартиби. Конспектилөөнүн усул-ыкмалары.
14. Апта	Конфликт жана мүнөз. Образ жана типтештирүү. Көркөм чыгарма. Бексултан Жакиевдин «Жүрөлүчү жүрөк оорутпай» трагикомедиясы (Сахналаштыруу. Текст, тест жана көнүгүүлөр менен иштөө).
15. Апта	Кыргыз драматургиясынын жаралышы жана калыптанышы. Бексултан Жакиевдин өмүрү жана чыгармачылык жолу.
16. Апта	Мара сынак

Баалоо			
Баалоо каражаты	**Саны (даана)**	**Үлүшү (%)**	**Жалпы үлүшү**
Арасынак	1	40	**40**
Финал сынагы	1	60	**60**